

19 STUDÁNKA SV. JILJÍ

Nemohla dlouho najít své jméno. Byla dokončena a vysvěcena v září 2009 na svátek sv. Jiljí. Jméno má tedy po patronu myslivců a ochránci nemocného dobytka, mnichu žijícím v jeskyni nedaleko francouzského Arles někdy kolem roku 1300, který je také znázorňován jako muž s laní u nohou. Světcovu sochu místu věnoval bítešský sochař pan Lubomír Lacina. Studánka v těsné blízkosti silničky z Níhova do Lubného se stala oblíbenou zastávkou poutníků směřujících do kutinského údolí i místem častého rozjímání. V Níhově rok poté, jako upomínka svěcení studánky, vznikl pravidelný letní hudební festival Prameny, jehož výtěžek bývá použit na dobročinnost.

20 STUDÁNKA "DLANĚ" U URBÁNKOVA VČELÍNA V NÍHOVĚ

Jednou z mála selských studánek, pramenu pitné vody na rozhraní pastvín, pole a lesa, je studánka Dlaně nedaleko Níhova. Plastikou rukou, z níž vyvěrá voda, strážce tamního rybníčku, světlušku v podobě krásné ženy a sochu Panny Marie v nedalekém skalním výklenku věnoval místu svých častých večerních rozjímání sochař Lubomír Lacina. Není mnoho míst, kde dokonalou krásu přírody lidský duch oslavuje dílem svých rukou.

21 STUDÁNKA V CHATOVÉ OBLASTI U VLKOVSKÉHO RYBNÍKA

Je zdrojem pitné vody pro obyvatele chatové oblasti. Tvoří ji plechová skruž se stříškou, z níž je voda vedena do betonového "portálu" s výtokovou trubkou. Na ní bývá napojená hadice, která vodu odvádí do nedalekého místa odběru vody, hadici lze jednoduše vysunout a nabrat vodu.

22 STUDÁNKA "V AMERICE" U KŘOVSKÉHO RYBNÍČKU

V roce 1998 upravil místo silného lesního pramene několika kameny rodák z pánovského mlýna pan Jiří Urbánek, aby deset roků poté firma Ekostavby Brno při stavbě nového obecního rybníčku vystavěla přírodě šetrným způsobem ucelený komplex tůň a meandrů na odtoku z rybníčku, jehož součástí bylo i zbudování studánky do dnešní podoby. Nedaleko studánky na staré borovici visel od nepaměti obrázek Panny Marie. V blízkém okolí lze najít malé reliktů původních lesů s jedlí, javorem a bukem. Po proudu dolů, před ústím potůčku do Bílého potoka, vytváří sevřená vodoteč náznaky malých vodopádů a v zimním období kouzlí překrásné ledové útvary.

23 STUDÁNKA V LUHU

Jedná se o pramen vynikající čisté vody v malebném údolí Bílého potoka za obcí Křoví v místě, kde se říká Na Luh. Za vydatné pomoci myslivců byla nově zbudovaná v roce 2007 z polního kamene. Na kamenech ponořených ve vodě lze pozorovat drobného plže - praménku rakouskou, která indikuje chladné a čisté vody. Klidné místo slouží i jako cykloturistická zastávka na cestě po Bílém potoku.

24 STUDÁNKA ZA OSOVSKÝM ZÁMKEM

V roce 2014 byla tato studánka na náklad obce nově zrekonstruovaná i spolu s božími muky. Dle místních starousedlíků se vznik studánky datuje někdy kolem roku 1860, kdy hraběnka Haugwitzová v domnění, že jí voda z pramene uzdravila, nechala přivést z Itálie sošku Panny Marie a tak místo u původní cesty na

Osovskou Bítýšku ožilo. Při stavbě železnice Brno-Praha byla studánka využívána jako zdroj vody k bydlení drážních dělníků. Od roku 1953, po dokončení stavby, místo pustlo. Dvě poražené lípy, které vyvracely boží muka, měly stáří asi 90 roků. Studánka s božími muky byla nově vysvěcena na svátek sv. Václava roku 2014.

25 STUDÁNKA SV. JÁNA

Na kmeni statného smrku u křovské silnice, kde přichází lesní cesta z Březského, v místě zvaném U Pily, byl od nepaměti obrázek sv. Jána. Odtud také název nedaleké studánky nově zbudované v roce 2009 na vydatném prameni a v témže roce vysvěcené bítešským farářem, otcem Bohumilem Poláčkem. Nedaleko od studánky se nachází přírodně cenná lesní tůňka přirozeně vzniklá z požární nádrže pro křovskou pilu.

26 STUDÁNKA U RADOSTÍNSKÉHO MLÝNA

Malá, kamenná studánka na turistické cestě údolím Bílého potoka bývá v suchých létech bez vody. Studánku zbudovali chataři. V roce 2006 ji lesní dělníci zastřešili a upravili okolí. 300 metrů po proudu potoka je malé jezírko vzniklé při odstřelu munice z 2. světové války. V bezprostředním okolí studánky je olšový luh, vracející se do původních meandrů potoka.

27 STUDÁNKA U JAKOUBKA

Místem častých vnitřních zážraků a místem skutečného doteku lesního ticha lze bez nadšázky nazvat překrásnou studánku u lesní cesty z Příbyslavic do Křoví - studánku U Jakoubka. Poslední rekonstrukci studánky si vzali na starost pracovníci LČR a socha sv. Jakuba ožila z pod rukou mistra pana Lubomíra Laciny. Skácelova báseň "O nejbližší vině" není na stromě vedle studánky náhodou. Velký básník Moravy do těchto míst často putoval, společně i s blízkým přítelem, tišnovským výtvarníkem Emanuelem Ranným (např. křížová cesta v kostele ve Žďárci), z Prosařína, z rodného domu svoji maminky. Každoroční bítešská pěší pouť s pobožností se koná ve svátek patrona tohoto zázračného místa. Voda je pravidelně podrobena rozboru.

28 VODNÍ ZDROJ U SV. FRANTIŠKA

Nepřístupný pramen slouží jako zdroj pitné vody a nachází se mezi Příbyslavicemi a Lesním Hlubokým u Devíti křížů. V jeho blízkosti byla v roce 2014 postavena a posvěcena kaple sv. Františka. Vzniklo tak krásné místo. V kapli je umístěna socha sv. Františka, jejímž autorem je

bítešský sochař Lubomír Lacina. Tato socha byla požehnána v bítešském kostele.

29 STUDÁNKA U DOLNÍHO MLÝNA

Studánka se nachází na břehu potoka Bítýška kousek od Dolního mlýna na turistické trase značené modrou barvou. Je zdrojem pitné vody pro obyvatele Dolního mlýna a ještě donedávna poskytovala kojeneckou vodu pro několik generací dětí z Velké Bíteše.

Přibližná lokalizace popisovaných studánek a pramenů, podrobněji je naleznete např. podle Turistické mapy Velkobítešsko 1:25000, na stránkách www.estudanky.eu či www.mapy.cz

Vydala:
Základní škola Velká Bíteš
Sadová 579
skola@zsbites.cz
www.zsbites.cz

Text:
Jiří Nohel, Mgr. Pavel Holánek
Použitý zdroj:
www.estudanky.eu

v roce 2015 jako součást projektu **Příroda Bíteška**

Foto: Mgr. Pavel Holánek
Tisk: Eurotisk
Náklad: 1500 ks

STUDÁNKY A PRAMENY BÍTEŠSKA

Tato skromná tiskovina věnovaná prosté kráse studánek v okolí Velké Bíteše si neklade za cíl zmapovat všechny soudobé či budoucí, zaniklé, upravené nebo v opuštěnosti spící studánky. Vždyť kde je vlastně ta pomyslná hranice, co je a co není studánka? Co je pro jednoho, není pro druhého totéž. Prchavý dotek okamžiku. Setkání s jakousi vnitřní čistotou. Místo, kde v mém nitru vytryskl pramen ...

*V básních se nebe odráží na hladině vod.
A to je to, oč tu kráčí.*

PRAMEN

Přirozený vývěr podzemní vody na zemský povrch kousek od potoka přímo za Rýglůvským mlýnem.

Studánky potřebují naši péči

1 PRAMENIŠTĚ U SV. ANTONÍNA

Pro Velkou Bíteš významné místo, kde bylo kdysi z jednoho podzemního zdroje svedeno 10 pramenů. Voda byla v minulosti vedena pomocí dřevěného potrubí až do kašen na náměstí. Nachází se zde i kaplička sv. Antonína postavená roku 1697.

2 PRAMEN POTOKA HALDY

U silnice ze Skřínářova do Heřmanova nedaleko odbočky na Rohy pramení potok Halda. Zpočátku nenápadný potok, který po necelých deseti kilometrech svého života má již takovou sílu, že formuje divoké skalnaté údolí vlévající se na Kutinách do své větší sestry Libochůvky. Od pramene po ústí je převýšení potoka větší než 230 m.

STUDÁNKA

Nejsnadněji se k ní lze dostat lesní cestou od Kadolece, která vyúsťuje u křižanovského letiště. V místech, kde cesta odbočuje ke skalnímu městečku na Senkýřce, v zelenavém šeru překrásných štihlých modřínů, vyvěrá ze země nejkvalitnější voda v širokém okolí. Třeba zrovna vaši rodiče jezdili právě sem pro kojeneckou vodu.

4 PRAMEN BÍLÉHO POTOKA

Na jihovýchodním úpatí Svaté hory nad hlavní svážnicovou cestou od Skřínářova v malé olšině vyvěrá pramen Bílého potoka. Bezejmenných pramenů, spojujících se v nejdůležitější potok odvodňující celé Bítešsko, je v blízkém okolí povicero, ale ten pravý lze bezpečně rozpoznat podle vyskládaných kamenů. Půl kilometru po proudu potoka je zaniklá ves Rohy.

5 HAUGWITZOVY STUDÁNKY

Jde o soubor tří od sebe nedaleko vyvěrajících a jímaných pramenů, jejichž voda putuje tzv. Studeným žlebem u Milešína do potoka Haldy. K jedné z nich se váže pověst o tom, že její voda zachutnala na lovu panu hraběti Haugwitzovi a nechal ji proto opravit. Nedaleko studánky je jedno ze zastavení naučné stezky Svatá hora.

6 STUDÁNKA "U STRAŠNÉ SKÁLY" VE ZLÁMANCÍCH

V místech, kde potok Bítýška doputuje svojí cestou ke Strašné skále, na rozhraní smrkového lesa a olšového luhu, se nachází studánka s kvalitní vodou, kterou pamatují ze svého dětství potomci vlkovských sedláků. V současné době je pramen nevhodně zabetonovaný a neodtékající voda zhoršuje svoji užitnost. Romantické tiché místo ožívá v únorových nocích hlasem naší největší sovy, ve skalách hnízdícího výra velkého.

7 PRAMEN U NOVÝCH SADŮ

Oázou klidu v krajinně přetížené člověkem je pramen na pěší cestě mezi vesnicí Nové Sady a bítešskou čtvrtí Chobůtky. Začátkem zimy, když z obtěžkaných mraků padá mokřý sníh, pramen v louce plné ostřic a šachorů najednou ožívá a dřevěný kříž skrytý v závětví čtyř mohutných letitých lip jakoby k člověku promlouval. Kolikero jar ještě pro tebe vyraší vrbové proutí? Kolikero jar ...

8 STUDÁNKA – PRAMEN JESTŘABSKÉHO POTOKA

Studánka s dřevěnou stříškou a kamennou podezdívkou je označena hasiči z Jasenice jako jeden z pramenů Jasinky, do které se vlévá. Občas tudy bývá vedena trasa turistického pochodu „Zpět k pramenům“ (s podtitulem Jarní vycházka pro pohodu duše a radosti z krásné probouzející se přírody, doprovázená hudbou a zpěvem) pořádaného od roku 2006 přáteli obce Jasenice.

9 STUDÁNKA JOSEFA PĚNČÍKA Z JINOŠOVA

Kamenem roubená studánka s dřevěnou stříškou zbudovaná přáteli obce Jasenice v roce 2013 v kouzelném zákoutí u potůčku nedaleko silnice z Jindřichova do Pucova nese jméno Josefa Pěňčíka - učitele, historika, spisovatele a skromného člověka. Studánka byla žehnána k 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu. Ti jsou také patroni studánky.

Jinošovské studánky

Přátelé přírody se v Jinošově každoročně v květnu scházejí na akci, kterou organizuje Český zahrádkářský svaz společně s chatovou osadou Bělizna, obcí Jinošov a obcí Pucov, putování jinošovským okolím s názvem Jinošovské studánky. Počátek této akce je datován rokem 1979, kdy se konal oficiálně 1. ročník.

10 HOLUBÍ STUDÁNKA

Vyvěrá z nitra země v úpatí kopce kousek pod rybníkem „Na Sklepích“. Nedávno byla studánka opravena a zastřešena za přispění Lesů České republiky.

11 KALINOVA STUDÁNKA

Najdeme ji blízko hájenky č. 43, kde žily tři generace rodiny Kalinových, podle nichž je studánka pojmenovaná. V roce 2004 se zde konal jarní koncert vážné hudby, který připravil jako hold svému rodnému kraji houslista olomoucké filharmonie a újezdský rodák pan Jan Duda. V roce 2008 byla studánka vyhlášena nejhezčí studánkou Vysočiny v soutěži Zelené srdce.

12 STUDÁNKA SV. HUBERTA

Studánka upravená v roce 2010 bratry Jaroslavem, Františkem a Josefem Kalinovými a synem Petrem. V témže roce obsadila 4. místo v anketě Královna studánek Vysočiny a obdržela čestné uznání za úpravu studánky.

13 STUDÁNKA U KORBELE

Původně se jmenovala V Pastýřce, byla pojmenovaná podle názvu lesa. Brzy byla přejmenovaná a známe ji jako studánku U Korbele. Jedná se o studánku s roubeným zastřešením.

14 STUDÁNKA V OLŠÍCH

Název studánky napovídá, že v jejím okolí rostou olše, tudíž je hodně podmačené. Studánka je zároveň pramenem Pucovského potoka. V roce 2011 proběhla její zatím poslední celková rekonstrukce. Díky podniku Lesy České republiky s.p., Správa toků - oblast povodí Dyje, bylo provedeno vyčištění prameniště, vybudována kamenná podezdívka včetně zastřešení studánky. Je zde i posezení a upravený přístup.

15 PANSKÁ STUDÁNKA

Nalezeme ji blízko křižovatky lesních cest a památníku hajného Kaliny, který zde tragicky zahynul rukou pytláka. Byla založena kolem roku 1790 rodem Haugwitzů. Studánka sloužila panstvu jako odpočinkové místo pro občerstvení při honech a jiných kratochvích. Po 2. světové válce zanikla a byla obnovena v roce 1979. Poslední rekonstrukce proběhla v roce 2011.

16 STUDÁNKA V HRDLE

Nachází se při vstupu do rekreačního prostoru, který zásobuje osadníky nezávadnou vodou. Její voda vtéká do blízkého rybníka Bělizna. Pojmenovaná je podle tvaru a podoby jejího okolí. Podle dostupných údajů byla studánka "založena" kolem roku 1840 rodem Haugwitzů, majiteli tehdejšího panství Náměště nad Oslavou. V roce 2011 byla zrekonstruována Lesy České republiky.

17 KARLOVA STUDÁNKA

Najdeme ji na okraji lesa severně od obce Hluboké asi 300 m od Ouvarského rybníku. Studánka byla obcí Hluboké obnovena v roce 2008.

18 STUDÁNKA NA BĚLIZNĚ

Studánka se nachází na louce u rybníka Bělizna a je poslední na trase „Jinošovských studánek“.